

جلد دوم

جورج کلوسکو

تاریخ

قرون وسطا

فلسفہ
سیاسی

ترجمہ خشایار دیہیمی

فہرست مطالب

- فصل اول. پس زمینہ عہد جدیدی ۷
- ملکوت آسمان ۹
- تعالیم اجتماعی ۱۶
- تعالیم سیاسی ۳۰
- مالکیت و تمثیل ۴۳
- فصل دوم. قدیس آوگوستینوس ۵۷
- آتن و اورشلیم ۵۸
- زندگی و رشد فکری آوگوستینوس ۶۱
- فلسفہ سیاسی کلاسیک و مسیحی ۶۹
- دو شہر ۸۰
- کلیسای زمینی و شہر خدا ۹۴
- فلسفہ سیاسی انسان ہبوط کردہ ۱۰۰
- دولت، کلیسا، و بدعت ۱۰۹
- فصل سوم. قدیس توماس آکویناس و قرون وسطای متأخر ۱۲۳
- کلیسا و دولت ۱۲۳

۱۳۹	زندگی و پس‌زمینه فکری قدیس توماس آکویناس
۱۴۶	عقل و ایمان
۱۵۳	جامعه سیاسی
۱۶۱	نظام قوانین
۱۶۶	قانون طبیعی
۱۷۱	محدودیت‌هایی بر فرمانروایی ناعادلانه
۱۸۰	نظر توماس آکویناس درباره کلیسا و دولت

فصل چهارم. مارسیلیوس پادوایی و مشروطیت قرون وسطایی

۱۹۱	زندگی مارسیلیوس
۱۹۳	مشروطیت و شوراگرایی
۲۰۸	دولت طبیعی
۲۱۵	فرمانفرمایی مردمی
۲۲۱	مفهوم قانون نزد مارسیلیوس
۲۲۹	دولت و کلیسا

فصل پنجم. فلسفه سیاسی «اصلاح دینی»

۲۴۵	عادل شدن با ایمان
۲۴۶	لوتر و اقتدار کلیسا
۲۵۷	دولت
۲۶۷	مقاومت در برابر فرمانروایی ناعادلانه
۲۸۳	دفاع از آزادی در برابر جتاران
۲۹۴	

فصل اوّل

پس زمینه عهد جدیدی

در طول تمامی قرون وسطا، تعالیم عهد جدید تأثیری قاطع بر اندیشه سیاسی و اجتماعی داشت. عهد جدید مجموعه‌ای است از بیست و هفت نوشته مقدس که در اوایل تاریخ کلیسا گردآوری شده است. اجزای اصلی این مجموعه متشکل هستند از چهار انجیل مرقس، لوقا، متی، و یوحنا؛ اعمال رسولان؛ و مجموعه‌ای از رساله‌ها، که سیزده تایشان رساله‌های پولس رسول و بقیه رساله‌های آباء نخستین، یعقوب، پطرس، و یوحنا هستند. واپسین قطعه مکاشفه یوحناست. از نظر ترتیب تاریخی، نخستین نوشته‌ها رساله‌های پولس رسول هستند که احتمالاً در حدود سالهای پنجاه تا شصت میلادی نوشته شده‌اند. در طول زندگی عیسی، گزارشهای شفاهی از تعالیم و اعمال او میان پیروانش سینه به سینه می‌گشت. اناجیل از این مطالب برآمدند. نخستین انجیلی که نوشته شد انجیل مرقس، مربوط به حدود ۶۸ میلادی، و در دوران تعقیب و آزارهای نرونی بود.^۱ محققان به این نتیجه رسیده‌اند که نویسندگان اناجیل لوقا و متی، که هر دو در حوالی اواخر قرن اوّل میلادی نوشته شده‌اند، اتکایشان به انجیل مرقس و مطالب شفاهی اضافی بوده است. انجیل یوحنا احتمالاً چند سالی بعدتر، در فاصله ۱۰۰ تا ۱۲۵ میلادی

نوشته شده است. به دلیل شباهت‌های زیادی که اناجیل مرقس، لوقا، و متی دارند به این اناجیل «اناجیل هم‌نظر» نام داده شده است.

مطالب عهد جدید به قلم نویسندگان مختلف، در دوره‌های مختلف، و برای مقاصد مختلف است. علاوه بر این، پولس رسول، که بسیار فرهیخته بوده و دانش فلسفی عمیقی داشته است، درک متفاوت و ممتازی از عیسی و ماوریت او داشته است. در چشم او، دو واقعه بزرگ در رسالت عیسی مرگش و رستاخیزش بودند، که به واسطه آنها عیسی مردمان را از بندگانه رها کرد. درک خاص پولس از این وقایع لزوماً منطبق بر نظر سایر نویسندگان عهد جدید نیست. اما، از منظر تاریخ فلسفه سیاسی، اختلافات احتمالی میان نویسندگان عهد جدید اهمیت چندانی ندارد. اگرچه اینکه دقیقاً چه فهمی از عهد جدید وجود داشت حائز اهمیت بسیار است، اما این مربوط به کلیت عهد جدید است و نه مربوط به رابطه میان قسمت‌های مختلف آن. متفکران بعدی، عهد جدید را مجموعه‌ای منسجم از نوشته‌ها می‌دانستند که حاصل وحی الهی و واجد انسجام درونی بود. چون اعتقاد بر این بود که نوشته‌های مقدس کلام خداوند است، به ناسازگاری‌های آشکار میان نوشته‌های مختلف توجه چندانی نمی‌شد، و در عوض قطعات منفردی به آسانی از بستر تاریخی شان منفک می‌شدند و اهمیت زیادی بر آنها بار می‌شد.

مطالبی که در این فصل مورد بررسی قرار خواهیم داد تفسیر واحدی ندارد و مدافعان مذاهب گوناگون تفاسیر مختلفی بر آنها نوشته‌اند و هیچ تفسیری نیست که محل بحث و منازعه نباشد. آنچه کار را دشوارتر می‌کند این است که عهد جدید واجد یک فلسفه سیاسی ساخته و پرداخته نیست. عیسی و آباء نخستین کلیسا در اکثر موارد عمیقاً ضد سیاسی بودند. فقط با زحمت زیاد می‌توان دیدگاه‌های سیاسی آنان را استخراج کرد و به نوعی وصله‌پینه کرد. اما به هر روی آنها دیدگاه سیاسی منسجمی را از خود بروز می‌دهند که نه تنها نظریه‌پردازی‌های بعدی را شکل داد، بلکه از جهات بسیار

مهمی تفاوت‌های اساسی با اندیشه‌های سیاسی یونانیان داشت.

در طول قرون وسطا، نوشته‌های مقدس برای اظهارنظرهای خاص در مسائل سیاسی و اجتماعی زیر ذره‌بین قرار گرفتند. این قطعات، خارج از بستر تاریخی شان، بنیان نظریه‌پردازی‌های بعدی قرار گرفتند. بسیاری از این قطعات را در این فصل خواهیم آورد. اما، چنانکه خواهیم دید، کار تفسیر این قطعات، بدون اعتنا به انسجام کلی آنها، از نیروی حتی اظهارنظرهای صریح درباره موضوعات جدلی می‌کاست.

ملکوت آسمان

جوهر پیام عیسی، طلوع «ملکوت خداوند» یا «ملکوت آسمان» بود. تعالیم عیسی تا حدودی با آموزه‌های یهودی سازگار بود. عهد عتیق آکنده از کلام پیامبرانی است که وعده فرارسیدن عصر الهی را می‌دادند و این عصر به شیوه‌های گوناگون تفسیر می‌شد. عبارت «ملکوت خداوند» در عهد عتیق نیامده است. اما یهودیت دین انتظار است - انتظار آمدن مسیح، انتظار حاکمیت مستقیم خداوند در قلمرو بازسازی شده داوود، که حدود هزار سال پیش از عیسی می‌زیست، و انتظار حاکمیت خداوند بر قلمروی آسمانی. پیام عیسی را باید با توجه به پس‌زمینه تعالیم پیامبران عهد عتیق تفسیر کرد. نویسندگان عهد جدید عیسی را در این پرتو می‌دیدند؛ به تحقق رساندن پیشگویی‌های عهد عتیق به دست عیسی یکی از مضامین اصلی در اناجیل است. چنین است که اناجیل مرقس با کلمات زیر آغاز می‌شود:

ابتدای انجیل عیسی مسیح پسر خدا.

چنانکه در اشعیا نبی مکتوب است:

«اینک رسول خود را پیش روی تو می‌فرستم،